

In de vorige Korhaan (28 [5] 138) maakten we kennis met de Putter als vogel van het jaar 1995. Beschreven is wat het leefgebied van deze vogel is en welke gegevens u van de Putter kunt verzamelen. Het volgende stuk vertelt iets meer over de Putter in de winter en het aanstaande voorjaar.

A.J. van Klaveren

De Putter in winter en lente

Aan de vooravond van een nieuw broedseizoen zal er door de Putter nog een harde noot gekraakt moeten worden. Zeker indien door sneeuw distels en andere kruiden, de voedselbronnen van de vogel, onbereikbaar worden. Vaak zie je dan Putters samen met Sijzen, Vinken en Kepen in groepjes in elzen fourageren. Ze peuteren tussen de schubben van de elzeproppen de zaadjes uit. Sijzen hangen net als Putters aan de takken. Vinken en Kepen fourageren zittend op een tak of op de grond onder de bomen. In deze tijd rijpen de zaadjes van de elzen juist af en zitten ze los in de katjes. Je kunt met gemak massa's van de roodbruine zaden op de grond zien liggen, vooral bij sneeuw, die ervan rood kleurt, of bij vorst op het ijs. De eerste waarnemingen van groepjes Putters zijn al binnen. Daarover in de komende Korhanen meer. De volgende informatie wil ik nog wel even kwijt. Verschillende groepjes werden in de Vechtstreek waargenomen. Elzen zijn daar zeer algemeen. Langs het Hilversums Kanaal zaten ze als tussendoortje ook regelmatig op de grond. Tussen de tegels van het voetpad groeit namelijk kort gras waarin zich nog zaden bevonden. Op sommige plaatsen groeide ook het mosachtige plantje Liggend Vetkruid, dat het hele jaar door grote hoeveelheden zaad kan

produceren, waar overigens ook de Mussen dol op zijn. Ook pikken Putters regelmatig zandkorrels op die het hardere voedsel in de krop helpen verkleinen.

TUINVOGEL

Leden, die een tuin bezitten met dicht struweel en elzen en berken, hebben kans de Putter als tuinvogel waar te nemen. Ik vernam al dat reeds Putters in tuinen zijn gezien door leden die aan het tuinvogelonderzoek meedoen. Met wat geluk zie je ze soms op de voerplank, hoewel ze liever ondersteboven hangen aan een pindanetje of zaden zoeken in asters en rudbeckia's of andere tuinplanten. In een tuin met veel vogels, vooral als er Mussen en Groenlingen aanwezig zijn, wordt de concurrentie de Putter vaak te veel en neemt hij de wijk naar het buitengebied. We zullen ze dus moeten volgen als we ze willen zien.

Als fikse sneeuwval uitblijft kunnen we Putters waarnemen op

afgestorven distels en klissen op dijken, in bermen en in ruigte. Ook de zaden van andere kruiden worden niet versmaad, zoals brandnetel, ridderzuring, boerenwormkruid en het made-liefje, dat het hele jaar door bloeit. Naast elzen- en berkenzaad wordt ook larikszaad gegeten, iets dat Sijzen ook graag lusten.

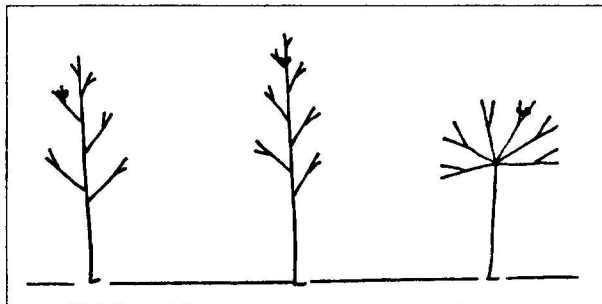
NESTJES

Vooruitlopend op het broedseizoen, dat bij zacht weer in maart, maar vaker in april door gezang wordt ingeluid, kijken we vast naar de nestjes. Want met enige moeite en na wat oefening kunt u zelf nog de nestjes van vorig jaar (1994) in uw omgeving tellen. November is daar de meest uitgesproken maand voor. Het blad is dan net van de bomen en storm en regen zijn nog niet van dien aard geweest dat de nestjes uit de bomen zijn gewaaid. We leven nu echter in februari, dus we zullen het moeten doen met wat er nog in de bomen zit. Putters bouwen hun nesten (1e en 2e broedsel) vaak in jonge bomen. Bomen van drie tot acht meter hoog, die smal zijn of juist extreem bolvormig en solitair staan of in een rij. Ik vond nesten in zuilvormige iepen, eiken, prunussen en haagbeuken. Ook de bolacacia en bolesdoorn zijn geliefd.

Bij zuilvormige bomen worden de nesten vlak onder de top ge-

bouwd, tegen de stam aan, of onder de top van het uiteinde van een zijtak. In bolvormige bomen bouwt de Putter z'n nest in het platte vlak dat als top aangeduid moet worden. De nestjes worden gemaakt met grasjes, dun plantenmateriaal en spinrag

broedt. Zonder twijfel wordt een deel van de nesten niet gevonden omdat ze verborgen zitten tussen de warrige of altijd groene takken van vruchtbomen en coniferen. Uw waarnemingen zijn dus van groot belang.

Hier bouwt de Putter zijn nest.

en gevoerd met wol en distelpluis. Soms wordt er zelfs plastic in verwerkt. De nesten zijn zeer stevig. Soms kun je in het vroege voorjaar nog nesten, of resten daarvan, van het eerste broedsel van het voorafgaande jaar aantreffen. Vaker echter die van het tweede broedsel. De nestjes zijn niet groot, iets kleiner dan een hand, die als een kommetje is gevouwen, of als een halve sinaasappel (navel). Bij een gerichte inventarisatie in Breukelen telde ik in november 1994 34 nestjes. Vrijwel alle nesten zaten in jonge bomen. Deze nestbomen stonden in de bebouwde kom, zo tussen de huizen en langs de straat. Meestal stonden de bomen minimaal tien meter vanaf een grotere boom; de Putter lijkt een doorzonwoning te prefereren. Opvallend is dat de Putter wel regelmatig bij bebouwing broedt, tot minder dan vijf meter vanaf bijvoorbeeld een huis. Alle bomen hebben stevige takken, zodat de nestjes aan het uiteinde van de takken niet snel ondersteboven waaien. In Loosdrecht telde ik zo'n tien nestjes in kastanjes en essen. In Kortenhoef echter niet één, terwijl daar toch een tiental Putters

Voordat het voorjaar is en we gaan kijken in de broedgebieden moeten we de Putter zoeken in terreinen met veel kruiden.

U heeft nog geen Putters ge-

zien? Bezoek dan eens de bovengenoemde gebieden of loop de Dammerkade of het Bergse Pad in Ankeveen eens af. Zoek tussen de ruigte van bouwlokalities in Huizen en beklim en passant de vestingwallen van Naarden. Zonder twijfel ziet u 'm een keer, de Putter, Vogel van het jaar 1995.

Stuurt u uw waarnemingen weer op? Zie de adressen achterin de Korhaan, of naar: Fred van Klaveren, Marktstraat 2, 3621 AC Breukelen.